

Projekt

Stanowisko Rady Powiatu Hajnowskiego popierające stanowisko Rady Miasta Hajnówka dotyczące nieuwzględnienia Miasta Hajnówka w algorytmie subwencji ekologicznej, mimo jego faktycznego powiązania z obszarami chronionymi Puszczy Białowieskiej

Rada Powiatu Hajnowskiego popiera stanowisko Rady Miasta Hajnówka w sprawie nieuwzględnienia Miasta Hajnówka w algorytmie subwencji ekologicznej, mimo jego faktycznego powiązania z obszarami chronionymi Puszczy Białowieskiej i apeluje o zmianę zapisów ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zasad naliczania subwencji ekologicznej.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziałów w podatkach oraz subwencji ogólnej kształtowane są m.in. w oparciu o tzw. potrzeby ekologiczne. W aktualnym stanie prawnym potrzeby te oparte są wyłącznie na podstawie obecności w granicach administracyjnych danej jednostki samorządu terytorialnego obszarów prawnie chronionych, takich jak: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu czy obszary Natura 2000.

Miasto Hajnówka - siedziba Powiatu Hajnowskiego, formalnie nie posiada w swoich granicach wymienionych form ochrony przyrody, ale położone jest na zachodnim krańcu Puszczy Białowieskiej – jednego z najcenniejszych kompleksów leśnych w Europie, wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, który w znaczący sposób wpływa na funkcjonowanie i rozwój miasta od początku jego istnienia.

Miasto Hajnówka powstało i rozwinęło się dzięki istnieniu Puszczy Białowieskiej i jej zasobów.

Zmiana sposobów gospodarowania zasobami drewna z Puszczy Białowieskiej w zdecydowany sposób ograniczyły produkcję drewna w Hajnówce i w całym powiecie, stąd przemysł drzewny obecnie nie stanowi już podstawy rozwoju. Na przestrzeni dziesięcioleci nastąpił znaczny spadek liczby podmiotów gospodarczych związanych z leśnictwem i produkcją wyrobów z drewna w Hajnówce i powiecie hajnowskim. W konsekwencji doprowadziło i prowadzi to do utraty miejsc pracy, migracji młodych mieszkańców i dużej depopulacji.

Trwająca od kilkadziesiąt lat dyskusja dotycząca zarządzania Puszczą Białowską wprowadza niepewność a ograniczenia wynikające z ochrony przyrody negatywnie wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy miasta powiatowego i atrakcyjność inwestycyjną, zniechęcają potencjalnych inwestorów do podejmowania decyzji w sprawie budowy nowych zakładów bądź też rozbudowy już istniejących.

Tak więc skutki położenia miasta na obrzeżach Puszczy Białowieskiej są jednoznaczne.

Miasto Hajnówka było zmuszone obrać inne kierunki rozwoju gospodarczego związanego z turystyką i przedsiębiorczością lokalną opartą przede wszystkim na istniejących zasobach innych niż drewno.

Przemiany gospodarcze generują duże koszty zarówno samorządu jak i mieszkańców.

Miasto stara się przebudować swoją strukturę gospodarczą poprzez wspieranie lokalnych firm produkujących coraz bardziej znane w Polsce produkty lokalne, tworzenie warunków do rozwoju bazy noclegowo-gastronomicznej i usług okołoturystycznych.

Miasto Hajnówka przy wsparciu tzw. funduszy norweskich podjęło się dużej inwestycji w zakresie edukacji przyrodniczej - Akademii Przyrody. Natomiast Samorząd Wojewódzki wspólnie z Miastem Hajnówka planuje utworzenie w Hajnówce Xylopolis – Centrum Sztuki i Nauki o Drewnie.

Lokalne zasoby, na których Hajnówka opiera swoją promocję, to także różnorodność kulturowa i religijna, stąd organizacja dużych wydarzeń kulturalnych i sportowych takich jak Międzynarodowy

Festiwal Hajnowskie Dni Muzyki Cerkiewnej, Półmaraton Hajnowski, Ultra Maraton Duch Puszczy czy Mistrzostwa Polski Nordic Walking.

Wszystkie działania w rozwój zarówno infrastruktury technicznej i społecznej wymagają znacznych nakładów.

Brak wsparcia w ramach subwencji ekologicznej powoduje, że Hajnówka musi ponosić wysokie koszty własne związane z rozwojem turystyki w oparciu o walory Puszczy Białowieskiej oraz ochroną środowiska, mając ograniczone możliwości pozyskania inwestorów i konkutowania gospodarczo z innymi miastami regionu. W efekcie miasto Hajnówka, zamiast korzystać w pełni z potencjału gospodarczo-społecznego sąsiedztwa Puszczy Białowieskiej, ponosi ciężar ekonomiczny z niego wynikający, bez jakichkolwiek rekompensat finansowych. Obecny algorytm subwencji ekologicznej nie uwzględnia realnych kosztów, jakie ponosi samorząd miasta i powiatu, w związku z ich powiązaniem z obszarami chronionymi.

W związku z powyższym, Rada Powiatu Hajnowskiego popiera apel Rady Miasta Hajnówka do Ministra Finansów o:

- 1) Dokonanie analizy zasad wyliczania subwencji ekologicznej w kontekście rzeczywistych – a nie wyłącznie administracyjnych – powiązań jednostek samorządu terytorialnego z obszarami chronionymi. Proponujemy uwzględnienie konsekwencji położenia miasta powiatowego w pobliżu obszarów chronionych i opracowanie odpowiedniego algorytmu wyliczenia subwencji ekologicznej.
- 2) Rozważenie zmian legislacyjnych umożliwiających objęcie subwencją ekologiczną również tych miast, które pełnią funkcje wspierające i buforowe wobec terenów chronionych, a ich rozwój i funkcjonowanie są ściśle związane z potencjałem przyrodniczym regionu.

Realizacja powyższych postulatów pozwoli na prowadzenie skutecznej i zrównoważonej polityki finansowej w samorządach sąsiadujących z najcenniejszymi zasobami przyrodniczymi Polski, zapewniając jednocześnie lepszą ochronę i racjonalne użytkowanie tych obszarów w interesie całego kraju.

Uzasadnienie

Zarząd Powiatu Hajnowskiego podjął decyzję o przedstawieniu projektu stanowiska w sprawie poparcia stanowiska Rady Miasta Hajnówka dotyczącego nieuwzględniania Miasta Hajnówka w algorytmie subwencji ekologicznej, mimo jego faktycznego powiązania z obszarami chronionymi Puszczy Białowieskiej. Stanowisko zostanie skierowane do Ministra Finansów z apelem o uwzględnienie miasta Hajnówka w naliczaniu subwencji ekologicznej w nowym systemie finansowania samorządów, obowiązującym od 2025 roku. Algorytm subwencji ekologicznej uwzględnia wyłącznie jednostki samorządu, w których granicach znajdują się obszary prawnie chronione. Takie rozwiązanie pomija realny wpływ tych obszarów na sąsiednie gminy i miasta — takie jak Hajnówka, które pełnią funkcję miasta powiatowego, stanowią zaplecze gospodarcze i usługowe Powiatu Hajnowskiego. Przygotowane stanowisko pozwala w sposób formalny i jednoznaczny wyrazić potrzebę zmiany obecnego systemu finansowania samorządów. Stanowić będzie ono nie tylko głos w obronie interesów mieszkańców Hajnówki, lecz także ważny postulat w zakresie sprawiedliwego i efektywnego systemu ochrony przyrody w Polsce. Wsparcie finansowe dla Hajnówki wpisywałoby się w zasady zrównoważonego rozwoju oraz wyrównywania szans obszarów dotkniętych ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska. W efekcie wzmocniłoby to także politykę regionalną i proekologiczną państwa.